

Aanvullende beoordeling
Bachelor- en masteropleiding
Geschiedenis

Faculteit der Letteren
Rijksuniversiteit Groningen

Quality Assurance Netherlands Universities (QANU)
Catharijnesingel 56
Postbus 8035
3503 RA Utrecht
The Netherlands

Telefoon: 030 230 3100
Fax: 030 230 3129
E-mail: info@qanu.nl
Internet: www.qanu.nl

Projectnummer: Q545

© 2015 QANU

Tekst en cijfermateriaal uit deze uitgave mogen, na toestemming van QANU en voorzien van bronvermelding, door middel van druk, fotokopie, of op welke andere wijze dan ook, worden overgenomen.

INHOUD

Rapport over de aanvullende beoordeling van de bachelor- en masteropleiding Geschiedenis van de Rijksuniversiteit Groningen.....	5
Administratieve gegevens van de opleiding	5
Administratieve gegevens van de instelling.....	5
Kwantitatieve gegevens over de opleiding	5
Samenstelling van het panel.....	6
Aanleiding en achtergrond	6
Werkwijze van het panel	7
Samenvattend oordeel van het panel.....	9
Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling.....	11
Bijlagen.....	17
Bijlage 1: Curricula Vitae van de leden van het panel.....	19
Bijlage 2: Bestudeerde eindwerkstukken en documenten	21

Dit rapport is vastgesteld op 16 december 2015.

Rapport over de aanvullende beoordeling van de bachelor- en masteropleiding Geschiedenis van de Rijksuniversiteit Groningen

Dit rapport volgt het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling van de NVAO (22 november 2011).

Administratieve gegevens van de opleiding

Bacheloropleiding Geschiedenis

Naam van de opleiding:	Geschiedenis
CROHO-nummer:	56034
Niveau van de opleiding:	bachelor
Oriëntatie van de opleiding:	wetenschappelijk (wo)
Aantal studiepunten:	180 EC
Afstudeerrichtingen:	n.v.t.
Locatie:	Groningen
Variant:	voltijd, deeltijd
Vervaldatum accreditatie:	29-06-2016

Masteropleiding Geschiedenis

Naam van de opleiding:	Geschiedenis
CROHO-nummer:	66034
Niveau van de opleiding:	master
Oriëntatie van de opleiding:	wetenschappelijk (wo)
Aantal studiepunten:	60 EC
Afstudeerrichtingen:	Geschiedenis vandaag
Locatie:	Groningen
Variant:	voltijd, deeltijd
Vervaldatum accreditatie:	29-06-2016

Administratieve gegevens van de instelling

Naam van de instelling:	Rijksuniversiteit Groningen
Status van de instelling:	bekostigde instelling
Resultaat instellingstoets:	positief

Kwantitatieve gegevens over de opleiding

De vereiste kwantitatieve gegevens over de opleidingen zijn niet opgenomen in dit rapport, deze gegevens zijn te vinden in het rapport over de opleidingen Geschiedenis, Faculteit der Letteren, Rijksuniversiteit Groningen (2013).

Samenstelling van het panel

Het panel dat de bachelor- en masteropleiding Geschiedenis van de Rijksuniversiteit Groningen beoordeelde bestond uit:

- Prof. dr. Luc François (voorzitter), emeritus gewoon hoogleraar in de geschiedenis aan de Universiteit van Gent;
- Dr. Jan Orbie, hoofddocent bij de vakgroep Politieke Wetenschappen en directeur van het 'Centre for EU Studies' van de Universiteit Gent;
- Prof. dr. Jan Hein Furnée, hoogleraar Europese cultuurgeschiedenis bij de opleiding Geschiedenis van de Radboud Universiteit.

Het panel werd ondersteund door Adrienne Wieldraaijer-Huijzer MA, die optrad als secretaris. De curricula vitae van de leden van het panel zijn opgenomen in Bijlage 1.

Aanleiding en achtergrond

De bachelor- en masteropleiding Geschiedenis van de Rijksuniversiteit Groningen is in maart 2013 beoordeeld door een visitatiecommissie onder leiding van prof. dr. Marjan Schwegman. Het panel heeft zijn rapport in december 2013 afgerond. In het rapport werd bij beide opleidingen één van de standaarden uit het van toepassing zijnde beoordelingskader van de NVAO (het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling) als onvoldoende beoordeeld, namelijk Standaard 3 (Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties). De overige standaarden zijn als voldoende beoordeeld, en vallen om die reden buiten deze herbeoordeling.

De NVAO heeft besloten om de accreditatie van de bachelor- en masteropleiding Geschiedenis met twee jaar te verlengen (tot en met 29-06-2016) en de opleidingen een herstelperiode toe te kennen. De voorgestelde en door de NVAO aanvaarde maatregelen hebben betrekking op het aanscherpen van de beoordelingssystematiek (inclusief het aanwijzen van tweede en derde lezers), verbetering van het functioneren van de examencommissie Geschiedenis, verheldering van de positie van het bachelorwerkstuk en het verhogen van het niveau van zowel de bachelor- als de masterscripties.

De Rijksuniversiteit Groningen moet uiterlijk op 31 december 2015 opnieuw accreditatie voor de opleidingen aanvragen. Bij deze aanvraag voegt de Rijksuniversiteit Groningen een verslag van een beoordeling door een panel van deskundigen van in ieder geval Standaard 3. Het panel betreft in zijn beoordeling de effecten van de maatregelen die in het herstelplan van de opleidingen zijn beschreven.

Twee leden van het panel dat de aanvullende beoordeling uitvoert waren ook betrokken bij de beoordeling van de opleidingen in maart 2013, namelijk prof. dr. Luc François en dr. Jan Orbie. Het panel is aangevuld met een nieuw lid, prof. dr. Jan Hein Furnée.

De Rijksuniversiteit Groningen heeft een beknopte notitie geschreven die de stand van zaken beschrijft na uitvoering van de maatregelen uit het herstelplan. In deze notitie is primair aandacht besteed aan het systeem van toetsing en de gerealiseerde eindkwalificaties.

Werkwijze van het panel

Voorbereiding en beoordelingsystematiek

Conform de 'NVAO Uitgangspunten bij de beoordeling van een opleiding in een herstelperiode' (november 2014) heeft het panel bij de beoordeling van het herstel van de opleidingen gekozen voor een proportionele benadering. In 2013 beoordeelde het panel Geschiedenis en Internationale betrekkingen een te groot aantal eindwerken uit de opleidingen als onvoldoende. De geadviseerde herstelmaatregelen van het panel betroffen aanscherping van de beoordelingsystematiek (inclusief het aanwijzen van tweede en derde lezers), verbetering van het functioneren van de examencommissie Geschiedenis, Mediastudies en Griekse en Latijnse Taal en Cultuur (GMG), verheldering van de positie van het bachelorwerkstuk en verhoging van het niveau van zowel het bachelorwerkstuk als de masterscripties.

Het panel heeft gekozen voor een werkwijze waarbij het in eerste instantie een schriftelijke beoordeling uitvoert en daarna op basis van de eerste bevindingen, en in overleg met de universiteit, beslist over het inplannen van een aanvullend gesprek met vertegenwoordigers uit de opleiding of het afleggen van een visitatiebezoek. Ter beoordeling van de uitvoering en het effect van de herstelmaatregelen en de kwaliteit van Standaard 3 bestudeerde het panel een door de opleiding opgestelde stand-van-zakennotitie (31 augustus 2015), herziene documentatie (zoals beoordelingsformulieren en richtlijnen) en een representatieve selectie bacheloreindwerkstukken en masterscripties inclusief de schriftelijke neerslag van de beoordelingen.

De projectleider van QANU selecteerde in overleg met de voorzitter van het panel 10 bacheloreindwerkstukken en 9 masterscripties uit de periode waarin het effect van de herstelmaatregelen tot het beoordelingsmoment zichtbaar is, namelijk 1 februari 2014 tot en met 31 augustus 2015. Het overzicht met bestudeerde eindwerkstukken en documenten is opgenomen in Bijlage 2.

Deeltijdstudenten in de bachelor- en de masteropleiding volgen, zij het in een ander tempo, hetzelfde programma als voltijdstudenten en krijgen te maken met dezelfde procedures en richtlijnen voor toetsing. De genomen herstelmaatregelen en de bevindingen van het panel over de uitvoering van deze maatregelen zijn in gelijke mate van toepassing op beide varianten van de bachelor- en de masteropleiding. Om het effect van de herstelmaatregelen op het gerealiseerde eindniveau te toetsen heeft het panel, naast eindwerken van voltijdstudenten, uit zowel de bachelor- als de masteropleiding ook een eindwerk van een deeltijdstudent bestudeerd.

Op basis van de uitkomsten van het schriftelijke onderzoek heeft het panel besloten geen locatiebezoek af te leggen. Wel heeft het per e-mail enkele vragen over onduidelijkheden aan de opleidingen voorgelegd en kwam het panel bijeen voor een intern overleg. Dit overleg vond plaats op 13 oktober 2015.

Rapportage

Op basis van de bevindingen heeft de secretaris een conceptrapport opgesteld. Na vaststelling van het conceptrapport door de panelleden is deze aan de opleiding voorgelegd ter toetsing van feitelijke onjuistheden. Het commentaar van de opleiding is met de voorzitter en, indien nodig, met de overige commissieleden besproken. Vervolgens is het rapport definitief vastgesteld.

Beslisregels

In overeenstemming met het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling van de NVAO (d.d. 22 november 2011) heeft het panel de volgende definities voor de beoordeling van de afzonderlijke standaarden en de opleiding als geheel gehanteerd:

Basiskwaliteit

De kwaliteit die in internationaal perspectief redelijkerwijs verwacht mag worden van een bachelor- of masteropleiding binnen het hoger onderwijs.

Onvoldoende

De opleiding voldoet niet aan de gangbare basiskwaliteit en vertoont op meerdere vlakken ernstige tekortkomingen.

Voldoende

De opleiding voldoet aan de gangbare basiskwaliteit en vertoont over de volle breedte een acceptabel niveau.

Goed

De opleiding steekt systematisch en over de volle breedte uit boven de gangbare basiskwaliteit.

Excellent

De opleiding steekt systematisch en over de volle breedte ver uit boven de gangbare basiskwaliteit en geldt als een (inter)nationaal voorbeeld.

Samenvattend oordeel van het panel

In 2013 heeft het panel Geschiedenis en Internationale betrekkingen 2013 Standaard 3 van de bachelor- en masteropleiding Geschiedenis (Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties) uit het van toepassing zijnde beoordelingskader van de NVAO (het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling, 22 november 2011) als onvoldoende beoordeeld. Dit samenvattend oordeel geeft de bevindingen en overwegingen weer van het panel dat de herbeoordeling van deze standaard heeft uitgevoerd. Het panel baseert zijn oordeel op informatie uit de stand-van-zakennotitie, herziene documentatie en scripties die zijn ingeleverd na implementatie van herstelmaatregelen door de opleidingen.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerd eindniveau

In 2013 concludeerde het panel Geschiedenis en Internationale betrekkingen dat de toetsing in beide opleidingen voldoende gevarieerd en transparant is. Daarnaast waren er toetsplannen van beide opleidingen en een facultair toetsplan. Het panel stelde echter ook vast dat de examencommissie haar wettelijke verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van toetsing niet voldoende vervulde en dat het gerealiseerde eindniveau in beide opleidingen niet aan de criteria voor academische basiskwaliteit voldeed.

In 2015 stelt het panel vast dat de opleidingen de adviezen van het vorige visitatiepanel serieus hebben genomen en de herstelplannen adequaat hebben uitgevoerd. De onafhankelijkheid en het functioneren van de examencommissie zijn versterkt. De examencommissie heeft onder meer een werkplan voor de evaluatie van toetsing in de opleidingen opgesteld, een systeem van tweede en derde beoordelaars ingevoerd en het toetsprotocol geëvalueerd en bijgesteld. Het Afdelingsbestuur heeft onder meer nieuwe beoordelingsformulieren en een beoordelingsprocedure vastgesteld. De nieuwe beoordelingsprocedures voor bacheloreindwerkstukken en masterscripties zijn helder en het panel kan zich vinden in de gemaakte keuzes. Het panel beoordeelt de compensatie voor eerste en tweede beoordelaars in beide opleidingen als afdoende, maar landelijk gezien aan de magere kant. Daarnaast zou in de bacheloropleiding de verdeling van compensatie-uren tussen de eerste en de tweede beoordelaar (respectievelijk 9,5 en 4 uur per eindwerkstuk) kunnen worden heroverwogen. Hoewel er nog kleine verbeteringen mogelijk zijn, is het panel positief over de herziene beoordelingsformulieren in beide opleidingen. Het panel heeft zeer veel waardering voor het glossarium dat voor de bacheloropleiding is ontwikkeld, waarin terminologie betreffende het eindwerkstuk en basisbegrippen van historisch onderzoek worden verhelderd.

Het panel vindt het positief dat de examencommissie de afgelopen periode controles van bacheloreindwerkstukken en masterscripties met een eindcijfer 5.5 of 6.0 (vanaf september 2015: 6.0 - 6.4) heeft uitgevoerd en een steekproef van bachelorwerkstukken en masterscripties met een ruime voldoende heeft laten onderzoeken. Het heeft echter met enige spijt in de stand-van-zakennotitie gelezen dat de examencommissie voornemens is om per 1 januari 2016 te stoppen met controles van bacheloreindwerkstukken met een eindcijfer 5.5 of 6.0 (vanaf september 2015: 6.0 - 6.4). Volgens het panel blijven de controles wenselijk, omdat er een aanzienlijk aantal zessen in de bacheloropleiding door de examencommissie wordt afgekeurd (9 van de 19 in 2013-2014 en 6 van 15 in 2014-2015). In de hoor-wederhoorreactie op het conceptrapport gaf het Faculteitsbestuur aan deze conclusie van het panel te delen en in het percentage afgewezen eindwerkstukken met eindcijfer 6 aanleiding te zien om de controle van eindwerkstukken vooralsnog voort te zetten. Het panel juicht deze beslissing toe. Het adviseert de universiteit om daarnaast meer in het algemeen na te gaan of er

voldoende garanties zijn ingebouwd voor de duurzaamheid van het huidige systeem voor kwaliteitsborging van toetsing.

Ter verbetering van het gerealiseerde eindniveau is in de bacheloropleiding de leerlijn historische onderzoeksvaardigheden versterkt. Daarnaast is in beide opleidingen de begeleiding van studenten tijdens het afstudeertraject versterkt. Uit bestudering van een selectie van bacheloreindwerkstukken en masterscripties blijkt dat de maatregelen van de opleidingen een positieve uitwerking op het gerealiseerde eindniveau hebben gehad. Het panel is van mening dat alle geselecteerde bacheloreindwerkstukken en masterscripties (van voltijd- en deeltijdstudenten) terecht als voldoende zijn beoordeeld en dat de beoordelingen door de examinatoren uit de opleidingen goed navolgbaar zijn.

Het panel beoordeelt de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling als volgt:

Bacheloropleiding Geschiedenis

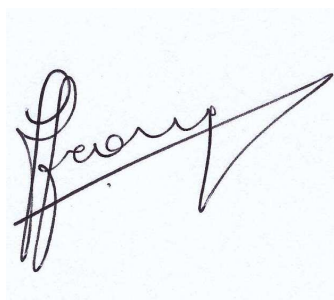
Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties	<i>voldoende</i>
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	<i>voldoende</i>
Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	voldoende
Algemeen eindoordeel	voldoende

Masteropleiding Geschiedenis

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties	<i>voldoende</i>
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	<i>voldoende</i>
Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	voldoende
Algemeen eindoordeel	voldoende

De voorzitter en de secretaris van het panel verklaren hierbij dat alle leden van het panel kennis hebben genomen van dit rapport en instemmen met de hierin vastgestelde oordelen. Zij verklaren ook dat de beoordeling in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Datum: 15 december 2015.

Prof. dr. Luc François
Voorzitter

Adrienne Wieldraaijer-Huijzer MA
Secretaris

Behandeling van standaard 3 uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling

---

Bevindingen en aandachtspunten 2013

In 2013 concludeerde het panel Geschiedenis en Internationale betrekkingen dat de toetsvormen in zowel de bachelor- als de masteropleiding voldoende gevarieerd zijn en een toename in complexiteit en mate van zelfstandigheid kennen. Ook is de toetsing in beide opleidingen voldoende transparant. In september 2012 hebben de opleidingen een toetsplan opgesteld dat een overzicht geeft van toetsvormen en toetsmomenten per cursus en een koppeling maakt tussen de eindkwalificaties van de opleidingen en de curriculumonderdelen waarin deze aan de orde komen. Daarnaast was er ten tijde van de visitatie een facultair toetsprotocol beschikbaar. Aan de bekendheid van dit protocol bij docenten moest toen nog wel worden gewerkt.

Naast bovengenoemde positieve bevindingen, plaatste het panel in 2013 kritische kanttekeningen bij het functioneren van de examencommissie. In 2013 waren de activiteiten van de examencommissie nog vooral organisatorisch en procedureel van aard. Zo had de commissie toen nog geen concrete evaluaties van toetsen uitgevoerd. In de optiek van het panel voldeed de examencommissie daarom niet aan haar wettelijke verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van toetsing in de opleiding. Het panel adviseerde om een werkplan voor de examencommissie op te stellen en de ondersteuning en onafhankelijkheid van de examencommissie te verbeteren.

Een steekproef van scripties toonde in maart 2013 eveneens aan dat de examencommissie met de gevolgde werkwijze nog niet in staat was om het gerealiseerde eindniveau in de bachelor- en de masteropleiding Geschiedenis voldoende te borgen. Een te groot aantal eindwerken uit de opleidingen was toen volgens het panel van onvoldoende niveau. De eindwerken uit de bacheloropleiding vertoonden vooral gebreken in brongebruik, wetenschappelijke diepgang en analyse. Tijdens het bezoek bleek dat er geen gemeenschappelijk gedragen beeld bestond van de bachelorscriptie als het centrale eindwerkstuk van de opleiding waarin studenten aantonen dat zij de eindkwalificaties hebben behaald. Het panel adviseerde de bacheloropleiding om duidelijker aan te geven hoe studenten aantonen dat zij alle eindkwalificaties hebben behaald en de status van de bachelorscriptie te verduidelijken. Als de bachelorscriptie als het centrale eindwerkstuk van de opleiding geldt, zou de betrouwbaarheid van de beoordeling beter moeten worden geborgd door het instellen van een tweede lezer. De als onvoldoende beoordeelde masterscripties vertoonden in 2013 vooral een gebrek aan focus in de probleemstelling. Daarnaast waren de methodologische onderbouwing en reflectie op de conclusies niet van voldoende niveau. Zowel het niveau van de bachelorwerkstukken als de masterscripties moest volgens het panel worden verhoogd. De examencommissie zou een leidende rol moeten nemen in een betere borging van de toetsing van het gerealiseerde eindniveau.

Bevindingen 2015

De opleidingen hebben naar aanleiding van het visitatierapport en de aanbevelingen van het panel verschillende maatregelen genomen. Deze worden hieronder beschreven.

Sinds 2013 heeft de universiteit diverse maatregelen genomen ter verbetering van het functioneren en de onafhankelijkheid van de examencommissie Geschiedenis, Mediastudies en GLTC. De examencommissie wordt nu ondersteund door een ambtelijk secretaris en kan voor beleidsmatige ondersteuning op het gebied van toetsing en examens een beroep op de beleidsmedewerker Onderwijs en kwaliteitszorg doen. Daarnaast neemt de examencommissie

deel aan expertise-overleggen met andere examencommissies van de universiteit, is er een toetsdeskundige aangesteld die ook benoemd is als extern lid van de examencommissie en is er een toetsingscommissie ingesteld die de examencommissie adviseert over onderwijskundige en toetstechnische aspecten van toetsing in de opleiding. Het panel is positief over de genomen stappen. Deze stappen stellen de examencommissie in staat om acties te ondernemen ter evaluatie en verbetering van het systeem van toetsing. Voorbeelden van acties die de examencommissie de afgelopen periode heeft ondernomen zijn: de invoering van tweede en derde beoordelaars, evaluatie en bijstelling van het toetsprotocol en het opstellen van een driejarig werkplan voor de evaluatie van toetsing in de opleiding. Het panel juicht deze acties toe en concludeert dat de examencommissie haar wettelijke verantwoordelijkheden momenteel neemt.

Direct na de visitatie heeft de examencommissie een extra controle uitgevoerd van alle bacheloreindwerkstukken en masterscripties die met een eindcijfer 5.5 of 6.0 (vanaf september 2015 met een eindcijfer tussen 6.0 – 6.4) worden beoordeeld. Eindwerkstukken en scripties die naar de mening van de examencommissie onvoldoende waren zijn herkanst en opnieuw beoordeeld. Tijdens een onderwijsmiddag in oktober 2014 heeft de examencommissie de beoordelingsprocedure van bacheloreindwerkstukken en masterscripties en de cesuur tussen voldoende en onvoldoende met docenten besproken. Op basis van de uitkomsten van deze bespreking is de controleperiode van zwakke voldoende verlengd tot 1 januari 2016 en heeft de examencommissie een leescommissie ingesteld die steekproefsgewijs 23 bachelor- en masterscripties met een ruime voldoende uit de periode juni-augustus 2015 heeft getoetst om te controleren of de scripties volgens de regels zijn beoordeeld.

Het panel vindt het positief dat de examencommissie de beoordeling van bacheloreindwerkstukken en masterscripties heeft onderzocht en in gesprek is gegaan met docenten over beoordelingsprocedures en wegingen. Het ziet dit als een signaal dat de examencommissie de borging van het gerealiseerde eindniveau de afgelopen periode serieus ter hand heeft genomen en er rekening mee houdt dat het creëren van draagvlak voor verandering belangrijk is. Juist daarom heeft het panel met enige spijt in de stand-van-zakennotitie gelezen dat de examencommissie voornemens is om per 1 januari 2016 te stoppen met controles van eindwerkstukken en scripties met een zes. Uit aanvullende informatie van de bacheloropleiding blijkt dat de examencommissie in de collegejaren 2013-2014 en 2014-2015 nog een aanzienlijk aantal eindwerkstukken met het eindcijfer zes heeft afgewezen: 9 van de 19 in 2013-2014 en 6 van 15 in 2014-2015. Volgens het panel geeft dit aan dat het huidige systeem van kwaliteitsborging functioneert, maar ook dat er een noodzaak is tot het blijven uitvoeren van controles van bacheloreindwerkstukken met een zes door de examencommissie. In de hoor-wederhoorreactie op het conceptrapport gaf het Faculteitsbestuur aan deze conclusie van het panel te delen en in het percentage afgewezen eindwerkstukken met eindcijfer 6 aanleiding te zien om de controle van deze eindwerkstukken vooralsnog voort te zetten. Het panel juicht dit toe.

Concluderend is het panel positief over het functioneren van de examencommissie en de wijze waarop zij de kwaliteitsborging van toetsing heeft georganiseerd. Wel adviseert het de universiteit om nog eens kritisch te bekijken of er ook voldoende garanties zijn ingebouwd voor de duurzaamheid van de kwaliteitsborging van toetsing. Voortzetting van de bovengenoemde regelmatige steekproefsgewijze controles van bachelorwerkstukken en masterscripties kan volgens het panel een middel zijn in verdere versterking van deze duurzaamheid.

Bacheloropleiding Geschiedenis

Conform het advies van het panel in 2013 om de positie van de bachelorscriptie in de opleiding te verhelderen is de bachelorscriptie nu formeel aangemerkt als het sluitstuk van de opleiding waarin alle eindkwalificaties worden aangetoond. De beoordelingsprocedure van de bachelorscriptie is aangescherpt en vastgelegd in een protocol. Vanaf januari 2014 wordt iedere bachelorscriptie beoordeeld door twee examinatoren, die door de examencommissie worden aangewezen volgens een systematiek die het ontstaan van vaste koppels voorkomt. Beide examinatoren geven onafhankelijk van elkaar hun oordeel op een eigen formulier, treden daarna in overleg en komen vervolgens tot een gezamenlijk oordeel. Bij een voortdurend verschil van mening legt de examencommissie het bachelorwerkstuk aan een derde beoordelaar voor, wiens oordeel bindend is. Het panel vindt het positief dat er een tweede lezer (en indien nodig derde lezer) is ingesteld, dit komt de betrouwbaarheid van de beoordeling van het gerealiseerde eindniveau ten goede. De beoordelingsprocedure is helder vastgelegd en het panel kan zich vinden in de gemaakte keuzes.

De toewijzing van beoordelaars van eindwerkstukken wordt bekrachtigd door het Afdelingsbestuur dat rekening houdt met de taakbelasting van de docenten. Het panel heeft vastgesteld dat zowel eerste als tweede beoordelaars van bachelorscripties voor hun werkzaamheden worden gecompenseerd. Vanaf 2015-2016 ontvangt de eerste begeleider 9,5 uur en de tweede begeleider 4 uur. De toegewezen compensatie is volgens het panel afdoende, maar landelijk gezien aan de magere kant. Ook vindt het panel in de bacheloropleiding de compensatie voor de eerste beoordelaar, die zowel begeleidt als beoordeelt, relatief gezien laag ten opzichte van die voor de tweede beoordelaar, die alleen een tweede toetsing uitvoert. Zeker ook omdat het panel van mening is dat het bachelorwerkstuk zowel het gerealiseerd eindniveau moet aantonen als een leertraject is, waarin begeleiding en bijsturing belangrijk zijn (zie onder).

Bij de beoordeling van de bachelorscriptie wordt gebruik gemaakt van nieuwe beoordelingsformulieren die zijn afgestemd op de door de opleiding aanscherpte eindkwalificaties. Er zijn aparte Nederlands- en Engelstalige formulieren beschikbaar voor eerste en tweede beoordelaars. Het panel is positief over de herziene beoordelingsformulieren: er is in de formulieren nu een duidelijk onderscheid tussen de vereisten voor een bacheloreindwerkstuk en een masterscriptie. Het panel heeft er daarnaast veel waardering voor dat de opleiding een glossarium heeft ontwikkeld waarin terminologie betreffende het eindwerkstuk (zoals ‘onderzoeksvoorstel’ en ‘onderzoeksopzet’) en basisbegrippen van historisch onderzoek (zoals ‘probleemveld’ en ‘vraagstelling’) worden verhelderd. Dit biedt studenten en docenten houvast bij het schrijven, begeleiden en beoordelen van het bachelorwerkstuk. In de toekomst zou de opleiding de beoordelingsformulieren nog verder kunnen verbeteren door: 1. een hokje toe te voegen waarin het op basis van deelcijfers gewogen eindcijfer wordt vermeld (indien de opleiding ervoor kiest om naast een kwalitatieve ook een kwantitatieve beoordeling op deelaspecten te geven, dit vindt het panel niet per sé noodzakelijk), 2. in de berekening van het eindcijfer op het formulier voor de tweede lezer rekening te houden met het feit dat de tweede lezer één criterium (proces) niet beoordeelt, 3. door de betekenis van ‘theorie, methoden en technieken van onderzoek’ nader uit te werken in het bovengenoemde glossarium.

In de herstelperiode heeft de opleiding ook verbeteringen doorgevoerd die betrekking hebben op Standaard 2 (Onderwijsleeromgeving). Hoewel het panel formeel geen beoordeling van Standaard 2 uitvoert, gaat het hierna toch kort op de genomen maatregelen in. De reden hiervoor is dat ook deze maatregelen hun uitwerking hebben op het gerealiseerde eindniveau.

Omdat het vorige panel van mening was dat het brongebruik en de wetenschappelijke diepgang van de bachelorscripties onvoldoende waren, heeft de opleiding in de herstelperiode de leerlijn historische onderzoeksvaardigheden versterkt. De opleiding heeft nu expliciet vastgelegd welke onderzoeksvaardigheden in de verschillende vakken worden aangeleerd en in welke vakken studenten oefenen met brongebruik. Ook vindt er intervisie plaats tussen werkcollegedocenten om opdrachten en toetsen op dit vlak te stroomlijnen. Andere maatregelen die de opleiding heeft genomen betreffen het invoeren van scriptie-intervisiecolleges, waarin studenten hun onderzoeksopzet uitwerken en waarin bijsturing in een vroeg stadium mogelijk is. Het panel heeft waardering voor deze verbeteringen.

Ter beoordeling van het gerealiseerde eindniveau heeft het panel een steekproef van tien bacheloreindwerkstukken genomen. Het panel concludeert uit de bestudering van de geselecteerde eindwerkstukken en de bijbehorende beoordelingsformulieren dat er nu streng op wordt toegezien dat alle bacheloreindwerkstukken (van voltijd- en deeltijdstudenten) voldoen aan de criteria voor wetenschappelijke basiskwaliteit. De becijfering van het panel wekt niet in belangrijke mate (meer dan één punt) af van de door de opleiding toegekende cijfers. Het is het panel wel opgevallen dat docenten veel belang lijken te hechten aan het criterium 'zelfstandigheid'; soms zou meer sturing en begeleiding volgens het panel wenselijk zijn geweest, vooral ten aanzien van de bepaling van de hoofdstukstructuur. Zelfstandigheid is van belang voor een eindwerkstuk, maar het panel wenst daarnaast toch te benadrukken dat het schrijven van een bacheloreindwerkstuk ook een leertraject mag zijn. Het panel adviseert de opleiding om docenten in de toekomst meer helderheid te verschaffen over wat bij de begeleiding en beoordeling van een bacheloreindwerkstuk precies onder 'zelfstandigheid' verstaan moet worden.

Masteropleiding Geschiedenis

De doorgevoerde verbetermaatregelen in de beoordelingsprocedure van masterscripties zijn grotendeels identiek aan die in de bacheloropleiding Geschiedenis. Ook in de masteropleiding is het scriptieprotocol aangescherpt en worden examinatoren nu aangewezen door de examencommissie en bekrachtigd door het Afdelingsbestuur. Van oudsher was het al zo dat alle masterscripties Geschiedenis door twee examinatoren werden beoordeeld. Het aantal uren compensatie per student (was 25 uur voor de scriptiebegeleider en eerste examiner) is gelijk gebleven, maar herverdeeld over de scriptiebegeleider/eerste examiner (18 uur), de tweede examiner (4 uur) en de scriptie-intervisiecolleges (3 uur). Volgens het panel is deze compensatie afdoende, maar landelijk gezien aan de magere kant.

Net als in de bacheloropleiding zijn er ook in de masteropleiding scriptie-intervisiecolleges geïntroduceerd en zijn de beoordelingsprocedure en het scriptiebeoordelingsformulier aangepast. In de beoordelingsprocedure is vastgelegd dat beide beoordelaars het formulier onafhankelijk van elkaar invullen, daarna in overleg treden en vervolgens tot een gezamenlijk oordeel komen. Bij een voortdurend verschil van mening legt de examencommissie de scriptie aan een derde beoordelaar voor, wiens oordeel bindend is. Het panel is positief over de introductie van scriptie-intervisiecolleges. Dit maakt tijdige bijsturing makkelijker. De beoordelingsprocedure is helder vastgelegd en het panel kan zich vinden in de gemaakte keuzes.

Bij het opstellen van het nieuwe beoordelingsformulier voor masterscripties is er aansluiting gezocht bij de herziene eindkwalificaties van de opleiding. Daarnaast zijn er Engelstalige formulieren en aparte formulieren voor de eerste en de tweede beoordelaar ontwikkeld. Het panel is positief over de herziene beoordelingsformulieren: er is in de formulieren nu een duidelijk onderscheid tussen de vereisten voor een bacheloreindwerkstuk en een

masterscriptie. Wel is het bij de bestudering van een selectie scripties en bijbehorende beoordelingsformulieren meerdere keren voorgekomen dat er in de ogen van het panel een discrepantie bestond tussen het gegeven kwalitatieve en kwantitatieve oordeel op een deelaspect. Het panel adviseert de opleiding om in de toekomst te bekijken hoe dergelijke discrepanties nog beter kunnen worden voorkomen.

Ter verbetering van het afstudeertraject en het gerealiseerde eindniveau heeft de opleiding scriptie-intervisiecolleges geïntroduceerd (Standaard 2). In deze colleges worden studenten begeleid door ervaren docenten en werken studenten gericht van onderzoeksvoorstel naar onderzoeksopzet. Op grond van de onderzoeksopzet voert de student een gesprek met de scriptiebegeleider en indien nodig de tutor van het intervisiecollege. Na dit gesprek wordt bepaald of een student door mag gaan met het uitwerken van de opzet in een scriptie. Het panel is te spreken over de invoering van intervisiecolleges. Het is van mening dat de wijze waarop de intervisiecolleges zijn ingericht passend is voor een masteropleiding.

Ter beoordeling van het gerealiseerde eindniveau in de masteropleiding Geschiedenis heeft het panel een steekproef van scripties en bijbehorende beoordelingsformulieren bestudeerd. Het panel concludeert hieruit dat de opleiding vooruitgang heeft geboekt: alle geselecteerde scripties (van voltijd- en deeltijdstudenten) zijn volgens het panel van voldoende niveau. De beoordeling van de scripties was over het algemeen grondig en adequaat. Het panel weekt in zijn oordelen niet met meer dan 1 punt af van het eindoordeel door de opleiding.

Overwegingen

Het panel heeft na bestudering van de stand-van-zakennotitie en herziene documenten vastgesteld dat de opleidingen de maatregelen uit het herstelplan adequaat hebben uitgevoerd. De examencommissie van de opleidingen neemt haar wettelijke verantwoordelijkheden en beoordelingsprocedures voor bacheloreindwerkstukken en masterscripties zijn verhelderd en verbeterd. In de bacheloropleiding is de leerlijn historische onderzoeksvaardigheden versterkt en in beide opleidingen is de begeleiding van studenten tijdens het afstudeertraject verstevigd. Uit bestudering van een selectie van bacheloreindwerkstukken en masterscripties blijkt dat de maatregelen van de opleidingen een positieve uitwerking op de beoordeling van het gerealiseerde eindniveau hebben gehad: de beoordeling van de bacheloreindwerkstukken en masterscripties is nu adequaat en de beoogde eindkwalificaties worden in (beide varianten van) beide opleidingen gerealiseerd. Op basis van bovenstaande overwegingen beoordeelt het panel Standaard 3 van beide opleidingen als 'voldoende'. Het panel adviseert de universiteit in aanvulling daarop wel om kritisch te bekijken of er ook voldoende garanties zijn ingebouwd voor de duurzaamheid van de huidige werkwijze van kwaliteitsborging van toetsing.

Conclusie

Bacheloropleiding Geschiedenis: het panel beoordeelt Standaard 3 als 'voldoende'.

Masteropleiding Geschiedenis: het panel beoordeelt Standaard 3 als 'voldoende'.

Bijlagen

Bijlage 1: Curricula Vitae van de leden van het panel

Prof. dr. Luc François is emeritus gewoon hoogleraar in de geschiedenis aan de Universiteit van Gent. Van 2001 tot 2006 was hij onderwijsdirecteur van deze universiteit en van 2004 tot maart 2011 directeur van de Associatie Universiteit Gent. Van 2011 tot 2014 was hij rectoraal adviseur internationalisering. Van 2011 tot 2014 was hij voorzitter van de HBO5-commissie, die de minister van Onderwijs en Vorming advies verleent over de aanvragen tot inrichting van HBO5-opleidingen ('associate degrees'). Sinds 1 april 2014 is hij voorzitter van de Commissie Hoger Onderwijs. Op verzoek van de NVAO zetelde hij in diverse commissies, belast met de audits aan Nederlandse hogescholen met betrekking tot de institutionele toets kwaliteitszorg.

Dr. Jan Orbie is hoofddocent bij de vakgroep Politieke Wetenschappen en directeur van het 'Centre for EU Studies' van de Universiteit Gent. Hij geeft onder andere cursussen in de theorie van Europese integratie, Europees extern beleid en Europese (handels)politiek. Zijn onderzoek richt zich op het internationale beleid van de Europese Unie. Hij is auteur van vele hoofdstukken, artikelen en boeken over Europees handels- en ontwikkelingsbeleid en over de promotie van sociale normen en democratie in het extern beleid van de EU. Hij was lid van visitatiecommissies in Europese studies in Vlaanderen (2010-2011) en Geschiedenis, Europese Studies en Internationale Betrekkingen in Nederland (2012-2013).

Prof. dr. Jan Hein Furnée (1972) is als hoogleraar Europese cultuurgeschiedenis verbonden aan de opleiding Geschiedenis van de Radboud Universiteit. Hij studeerde geschiedenis aan de Rijksuniversiteit Groningen en promoveerde aan dezelfde universiteit op een onderzoek naar vrijetijdscultuur en sociale verhoudingen in negentiende-eeuws Den Haag. Van 2005 tot 2015 was universitair docent moderne geschiedenis aan de Universiteit van Amsterdam en van 2011 tot 2015 tevens deeltijdhoogleraar geschiedenis aan de Open Universiteit. Hij is gespecialiseerd in stedelijke vrijetijdscultuur en consumptiecultuur in de negentiende eeuw. In 2012 publiceerde hij *Plaatsen van beschaafd vertier. Standsbesef en stedelijke cultuur in Den Haag, 1850-1890* (Bert Bakker, 903 p.).

Bijlage 2: Bestudeerde scripties en documenten

Het panel heeft de scripties bestudeerd van 10 studenten uit de bacheloropleiding Geschiedenis en 9 studenten uit de masteropleiding Geschiedenis.

Bacheloropleiding Geschiedenis

1394029(deeltijd)
1648772
1732080
1789635
1991124
2010305
2037165
2168634
2212722
2235196

Masteropleiding Geschiedenis

1491296
1645773
1661485
1722522
1770462
1782010
1811134
1871846
2265184 (deeltijd)

Documenten

Het panel heeft de volgende documenten bestudeerd:

- Het beoordelingsrapport Geschiedenis, Faculteit der Letteren, Rijksuniversiteit Groningen (QANU, 11 december 2013).
- Plan van Aanpak Herstelperiode Geschiedenis en Internationale Betrekkingen en Internationale Organisatie (December 2013).
- Reactie commissie Geschiedenis herstelplan Rijksuniversiteit Groningen (6 mei 2014).
- Reactie RUG op reactie visitatiecommissie Geschiedenis/IBIO inzake Herstelplan (13 mei 2014).
- NVAO Besluit strekkende tot het verlengen van de geldigheidsduur van het accreditatiebesluit van 20 maart 2007 zoals bedoeld in artikel 5a12a van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW) van de opleiding wo-bachelor Geschiedenis van de Rijksuniversiteit Groningen tot en met 29 juni 2016 (herstelperiode) (30 juni 2014).
- NVAO Besluit strekkende tot het verlengen van de geldigheidsduur van het accreditatiebesluit van 20 maart 2007 zoals bedoeld in artikel 5a12a van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW) van de opleiding wo-master Geschiedenis van de Rijksuniversiteit Groningen tot en met 29 juni 2016 (herstelperiode) (30 juni 2014).
- Memo Bachelor Geschiedenis (31 augustus 2015).
- Memo Master Geschiedenis (31 augustus 2015).
- Door het panel opgevraagde aanvullende bijlagen Memo Bachelor Geschiedenis:
  - Bachelorscriptieprotocol 2015-2016 (versie september 2015).
  - Stappenplan bachelorscriptie afstuderen januari 2016.
  - Toetsprotocol voor MA en BA scripties/eindwerkstukken opleidingen Geschiedenis, GLTC en Journalistiek (d.d. 1 juni 2015).
  - Beoordelingsformulier Bachelorscriptie Geschiedenis (LGX999B10) Faculteit der letteren, Rijksuniversiteit Groningen, versie 14 maart 2015, Eerste begeleider.

- Beoordelingsformulier Bachelorscriptie Geschiedenis (LGX999B10), Faculteit der letteren, Rijksuniversiteit Groningen, versie 14 maart 2015, Tweede beoordelaar.
- Beoordelingsformulier Bachelorscriptie Geschiedenis (LGX999B10) Faculteit der letteren, Rijksuniversiteit Groningen, versie 14 maart 2015, inclusief eindkwalificaties.
- Studiehandleiding Bachelor scriptie-intervisiegroep 2015-2016, eerste semester.
- Door het panel opgevraagde aanvullende bijlagen Memo Master Geschiedenis:
  - Protocol eindopdracht master geschiedenis vandaag 2015-2016 (Versie september 2015).
  - Stappenplan Masterscriptie en afstuderen januari 2016.
  - Toetsprotocol voor MA en BA scripties/eindwerkstukken opleidingen Geschiedenis, GLTC en Journalistiek (d.d. 1 juni 2015).
  - Beoordelingsformulier Masterscriptie Geschiedenis (LGX999M20), Faculteit der letteren, Rijksuniversiteit Groningen, versie 14 maart 2015, Eerste begeleider.
  - Beoordelingsformulier Masterscriptie Geschiedenis (LGX999M20), Faculteit der letteren, Rijksuniversiteit Groningen, versie 14 maart 2015, Tweede beoordelaar.
  - Beoordelingsformulier Masterscriptie Geschiedenis (LGX999M20), Faculteit der letteren, Rijksuniversiteit Groningen, versie 14 maart 2015, inclusief eindkwalificaties.
  - Studiehandleiding Master Scriptie-intervisiegroep 2015-2016, eerste semester.